

דף ג.

עין משפט א

הרמב"ם הל' מגילה וחנוכה פ"א ה"א

עין לעיל דף ב: עין משפט ט

שו"ע או"ח סימן תרפט סעיף א

עין לעיל דף ב: עין משפט ט

עין משפט ב.ג.

הרמב"ם הל' ברכות פ"ה ה"ז

נָשִׁים וְעֹבְדִים וְקֹטְנִים אֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶן אֶבֶל מְזַמְּנִין
 לְעֶצְמָן. וְלֹא תִּהְיֶה חֲבוּרָה שֶׁל נָשִׁים וְעֹבְדִים וְקֹטְנִים
 מִפְּנֵי הַפְּרִיצוֹת. אֶבֶל נָשִׁים מְזַמְּנוֹת לְעֶצְמָן אוֹ עֹבְדִים
 לְעֶצְמָן וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִזְמְנוּ בָּשֵׁם. אֲנִדְרוּגִינוֹס מְזַמֵּן לְמִינוֹ
 וְאִינוֹ מְזַמֵּן לֹא לְנָשִׁים וְלֹא לְאֲנָשִׁים מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֶפֶק.
 וְהִטְמָטוֹם אִינוֹ מְזַמֵּן כָּלֵל. קָטָן הַיּוֹדֵעַ לְמִי מְבָרְכִין

ג. כסף משנה: נשים ועבדים וכו'. משנה (ברכות דף מ"ה) נשים ועבדים וקטנים אין
 מזמנין עליהן. ומ"ש אבל מזמנין לעצמן וכו'. ברייתא שם בראש הפרק נשים מזמנות
 לעצמן ועבדים מזמנים לעצמן נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין ומפרש בגמרא טעמא
 משום פריצותא דעבדים בנשים או בקטנים והטעם שלא הזכיר הברייתא וקטנים מזמנין
 לעצמן לפי שהקטנים אינן חייבים בשום מצוה אלא על אביהן מוטל לחנכן וכיון שהיא
 חברת קטנים אינם מצווים בזימון. ומה שכתב ובלבד שלא יזמנו בשם, מדאמרינן כל דבר
 שבקדושה לא יהא בפחות מעשרה גדולים ובני חורין כמו שנתבאר בפרק שמיני מהלכות
 תפלה: אנדרוגינוס מזמן למינו וכו'. כר' יוסי דאמר בסוף פרק הערל (יבמות דף פ') בריה
 בפני עצמו הוא וכיון שכן אינו מצטרף לא עם אנשים ולא עם נשים כיון שהוא גרוע מהם:
 והטומטום אינו מזמן כלל. כלומר דטומטום לפעמים הוא נקרע ונמצא זכר ולפעמים נקרע
 ונמצא נקבה ואם המברכים אנשים אינו מצטרף עמהם שמא הוא אשה ואם הם נשים גם
 כן לא יצטרף עמהם דשמא ימצא זכר ואם הם טומטומים לא יצטרף עמהם דשמא יקרעו
 הם וימצאו זכרים והוא ימצא נקבה או אפכא: קטן היודע למי מברכין וכו'. פרק שלשה
 שאכלו (ברכות מ"ז מ"ח) שקלינן וטרינן טובא בדין צירוף דקטן ואסיקנא ולית הלכתא
 ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאמר רב נחמן קטן היודע למי מברכין מזמנין עליו. וכתב
 הר"ף דכיון דקרי ליה קטן אפילו בן עשר ובן תשע כשהוא יודע למי מברכין מזמנין עליו
 וזה דעת רבינו ומדאמר סתם מזמנין עליו משמע דבכל ענין מצטרף בין לשלשה בין
 לעשרה: והעכו"ם אין מזמנין עליו. משנה שם (דף מ"ה):

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. א. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

מִזְמַנִּין עָלָיו וְאָף עַל פִּי שֶׁהוּא כֶּבֶן שֶׁבַע אוֹ כֶּבֶן שְׁמוֹנֶה.
וּמִצְטָרֵף בֵּין לְמַנִּין שְׁלֹשָׁה בֵּין לְמַנִּין עֶשְׂרֵה לְזִמְן עָלָיו.
וְהַעֲכוּ"ם אֵין מִזְמַנִּין עָלָיו:

שו"ע או"ח סימן קצט פנייה ו י

ו. נשים וקטנים אין מזמנין עליהם ^ד אבל מזמנין לעצמן ובלבד שלא יזמנו בשם ^ה, ולא יזמנו נשים ועבדים ביחד משום פריצות.

י. קטן שהגיע לעונת הפעוטות ^ו ויודע למי מברכין מזמנין עליו ומצטרף בין לשלשה בין לעשרה.

הגה: וי"א דאין מצרפין אותו עד שיהיה בן י"ג ואז מחזיקין אותו לגדול שהביא ב' שערות ^ז, וכן נוהגין ^ח.

הגה: חרש ^ט ושוטה אם מכוונים ומבינים מצטרפין לזימון, אע"פ שאין החרש

- ד. ודלא כמי שהיה מורה לצרף אשה לזימון.
ה. דהוי דבר שבקדושה, ואינו אלא בעשרה אנשים גדולים ובני חורין, ב"י.
ו. וְהַיְינוּ כֶּבֶן ט' או כבן עשר, וי"א כבן ז' כבן ח' שנים וכל אחד לפי חריפות שכלו אבל פחות מזה לא אפי' שיודע למי מברכין אין מזמנין עליו, ב"י, ועיין במ"א בס"ק ו' שכתב כבן ט' כבן עשר וכן נוטה דעת הברכי יוסף והבן איש חי, כה"ח אות כ"ט. הגם שלדעת מר"ן משמע אפי' כבן שש אם יודע למי מברכין.
ז. ודוקא קטן אחד מצטרף אבל שני קטנים לא מצטרפין בין לג' בין לעשרה, מ"א ס"ק ג'.
ומ"מ קטן אינו מצטרף לפנים חדשות בחתן וכלה, וכן אינו מצטרף לז' ברכות לחתן וכלה, כה"ח אות ל"א.
ז. אבל אם אנו יודעים שלא הביא אינו מצטרף. ואם הביא לפני י"ג לאו כלום הם, מ"א ס"ק ז'.
ואם אכל לפני שנהיה בר מצוה ונעשה לילה ונהיה בר מצוה ולא בירך עדיין אינו מצטרף לסברא זו דאחר התחלת הסעודה אנו הולכים.
ח. גם אחרי שנהיה בן י"ג שנים שמחזיקים אותו לגדול לא לענין שיוציא אחרים דזה דאורייתא ואין סומכין על חזקה, מ"א שם.
ח. אבל הספרדים נוהגים כדברי מר"ן לענין לצרפו לזימון ולא שיאמר הוא הזימון, כה"ח אות ל"ד.
ט. וְהַיְינוּ מְדַבֵּר וְאִינוּ שׁוֹמֵעַ, אבל אם ג"כ אינו שומע אינו מצטרף.
גם בשוטה כאן היינו שוטה שאינו חכם כל כך והעם מחזיקים אותו לשוטה, מ"א ס"ק ח'.

שומע הברכה.

עין משפט ד

הרמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"ג ה"ו

הכל מתטמאין בזיבה אפלו קטן בן יומו וְהַגְרִים
וְהַעֲבָדִים וְחֹרֵשׁ וְשׁוֹטֵה. וַיִּרְאֶה לִי שְׂמֵבִיאִין עֲלֵיהֶן כַּפָּרָה
כְּדִי לְהַאֲכִילָן בְּקַדְשִׁים וְחִטָּאתָן נֶאֱכֶלֶת שְׁהָרִי הֵן כְּקָטָן
שְׂאִינוּ בֶּן דַּעַת. וְסָרִיס אָדָם וְסָרִיס חֲמָה מִתְטַמְּאִין בְּזִיבָה
כָּכֵל הָאֲנָשִׁים:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' טומאת מת פ"א ה"ד

וּמִדְבָרֵי סוֹפְרִים שְׂיֵהוּ הָעֶכּוֹ"ם כְּזָבִין לְכֹל דְּבָרֵיהֶן. וְאִין
לָךְ בְּכָל מִינֵי נֶפֶשׁ מֵהַ שְׂמֵתֻמָּא וְהוּא חַי אוֹ מִטְּמָא
וְהוּא חַי חוּץ מִן הָאָדָם בְּלִבָּד. וְהוּא שְׂיֵהִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל.
אָחַד גָּדוֹל וְאָחַד קָטָן מִתְטַמְּאִין בְּכָל הַטְּמָאוֹת אֲפִלּוּ
בְּטְמֵאת הַמֵּת. שְׁנַאֲמַר בָּהּ (במדבר יט-כ) 'אִישׁ אֲשֶׁר
יִטְמָא' אָחַד הָאִישׁ וְאָחַד הַקָּטָן שְׁהָרִי הוּא אוֹמֵר שָׁם
(במדבר יט-יח) 'וְעַל כָּל הַנֶּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם'. אֲפִלּוּ
קָטָן בֶּן יוֹמוֹ שְׁנַגַּע אוֹ נִשָּׂא אוֹ הָאֶהֱיֵל עַל הַמֵּת נְטִמָּא

- י. כסף משנה: הכל מתטמאים בזיבה אפילו קטן בן יומו. בריש ערכין (דף ג'). ומה שכתב והגרים והעבדים וחרש שוטה וסריס אדם וסריס חמה. ריש פרק ב' דזבים:
- כ. כסף משנה: ומדברי סופרים שיהיו העכו"ם וכו'. פרק בנות כותיים (דף ל"ד): אחד גדול ואחד קטן כו'. משנה וגמרא בפרק קמא דערכין (דף ג') ובפרק יוצא דופן (דף מ"ג ע"ב) ושיעור לשון רבינו כך הוא אפילו בטומאת מת שנאמר בה איש מטמא אף הקטן משום שנאמר ועל כל הנפשות ומוקי לה שם שכלו לו חדשיו. ומ"ש אבל בן שמונה הרי הוא כאבן וכו'. בפרק לא יחפור (דף כ') בן שמונה הרי הוא כאבן וממעט בחלון:

וְהָרִי הוּא טָמֵא מֵת. וְהוּא שְׁנוּלָד לְתִשְׁעָה. אָבֵל בֶּן שְׁמוֹנָה הָרִי הוּא כְּאֶבֶן וְאִינוּ מְקַבְּלִים טָמְאָה:

עין משפט ו הרמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"א

הַכֹּל מֵתִטְמָאִין בְּנִגְעִים אֲפִלוּ קֶטֶן בֶּן יוֹמוֹ לְוְהַעֲבָדִים אָבֵל לֹא עֲכוּ"ם וְלֹא גֵר תּוֹשֵׁב. וְהַכֹּל כְּשֵׁרִין לְרֵאוֹת אֶת הַנִּגְעִים. וְכֹל הַנִּגְעִים אָדָם רוֹאֶה אוֹתָן חוּץ מִנִּגְעֵי עֲצָמוֹ:

עין משפט ז הרמב"ם הל' טומאת צרעת פ"י ה"ח

הַמְצַרְעֵת אֵינָה פּוֹרְעֵת וְאֵינָה פּוֹרְמֵת מ וְלֹא עוֹטָה עַל שָׁפָם אָבֵל יוֹשֵׁבֵת הִיא מִחוּץ לְעִיר וּמוֹדִיעָה לְאַחֵרִים

ל. כסף משנה: הכל מתטמאין בנגעים אפילו קטן בן יומו. משנה פ' יוצא דופן (דף מ"ג ע"ב) ויליף לה בגמרא שם (דף מ"ד) ובריש ערכין (דף ג') מדכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו אדם כל דהו. ומ"ש והעבדים. מדתנן רפ"ג הכל מטמאים בנגעים חוץ מן העכו"ם וגר תושב משמע דוקא הני אבל עבדים שישנן במצות שהאשה חייבת מטמאים. ומ"ש והכל כשרים לראות את הנגעים. שם ובריש ערכין קאמר דהיינו לאתווי שאינו בקי בהן ובשמותיהן והא אמר מר אינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים ל"ק הא דמסברו ליה וסבר הא דמסברו ליה ולא סבר וכתב רבינו בפ"א וז"ל שכל שאינו מכיר המראות ושמותיהם כשמלמדים אותו ומודיעים אותו לא יראה הנגע עד שיביין ויכיר ויאמר זו היא הבהרת זו היא ספחת וכו' ומשמע לכאורה דההיא בסומך על עצמו אבל בפרק זה מיירי כשאינו סומך על עצמו כמבואר בדבריו. אבל איכא למידק על מה שאמרו דמסברו ליה וכו' במאי עסקינן אי בשאינו סומך על עצמו מאי איריא דמסברו ליה וסבר אפילו כהן שוטה נמי וכמ"ש רבינו בסמוך והרא"ש הרגיש בזה וכתב ברפ"ג דנגעים ההוא שוטה לאו דוקא דצריך שיהיה פקח קצת דמסברו ליה וסבר אלא דקרי לגבי חכם שבישראל שוטה ונ"ל לפרש כן דברי רבינו שמ"ש בפ"א בשאינו סומך על עצמו נמי היא ולישניה דייק שכתב שם עד שיביין ויכיר ויאמר זו היא הבהרת וזו היא ספחת וכו' ואי בסומך על עצמו לא סגי בהכי עד שיהיה בקי בנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים וכמ"ש בפרק זה הילכך ודאי בשאינו סומך על עצמו היא ולא נמנע מלכתוב בפרק זה דאפילו שוטה אומר לו החכם והוא מחליט וכו' מפני שסמך על מ"ש שם: וכל הנגעים אדם רואה אותם וכו'. בסוף פרק שני דנגעים וכתנא קמא:

מ. כסף משנה: המצורעת אינה פורעת ואינה פורמת. משנה ספ"ג דסוטה (דף כ"ג) ויליף לה בגמרא מקראי. ומה שכתב ולא עוטה על שפם, משום דכיון דאינה פורעת ופורמת ממילא דאינה עוטה על שפם דתרווייהו בחד קרא נינהו: ולא המצורעים בלבד וכו'. בתורת כהנים:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שְׁהִיא טְמֵאָה. וְלֹא הִמְצַרְעִים בְּלִבָּד אֶלָּא כָּל הַמְטַמְּאִים
 אֶת הָאָדָם חִיבִין לְהוֹדִיעַ לְכָל שֶׁהֵן טְמֵאִין כְּדֵי שְׂיִפְרְשׁוּ
 מֵהֵן שְׁנֵאמַר (ויקרא יג-מה) 'וְטֵמֵא טֵמֵא יִקְרָא', הַטֵּמֵא
 מוֹדִיעַ שֶׁהוּא טֵמֵא:

עין משפט ז.ט. הרמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ב

אִף עַל פִּי שֶׁהִכֵּל כְּשֵׁרִין : לְרֹאוֹת נִגְעִים הַטְּמֵאָה וְהַטְּהָרָה
 תְּלוּיָהּ בְּכֹהֵן. כִּיצַד. כֹּהֵן שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לְרֹאוֹת הַחֲכָם
 רוֹאֵהוּ וְאוֹמֵר לוֹ אָמַר טֵמֵא וְהִכְהֵן אוֹמֵר טֵמֵא. אָמַר
 טְהוֹר וְהִכְהֵן אוֹמֵר טְהוֹר. הַסְּגִירוֹ וְהוּא מְסֻגֵּרוֹ. שְׁנֵאמַר
 (דברים כא-ה) 'וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נִגְע'. וְאֶפְלוּ
 הִזְיָה הַכֹּהֵן קָטָן אוֹ שׁוֹטֵה הַחֲכָם אוֹמֵר לוֹ וְהוּא מְחֻלֵּט
 אוֹ פוֹטֵר אוֹ סוֹגֵר. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהִזְיָה הַכֹּהֵן
 סוֹמֵךְ עַל דְּבָרֵי הַחֲכָם. אֲבָל אִם הִזְיָה הַכֹּהֵן רוֹאֵה וְסוֹמֵךְ
 עַל עֲצָמוֹ אָסוּר לוֹ לְרֹאוֹת נִגְע מִכָּל נִגְעִים עַד שְׂיִוְרְנוּ
 רַבּוֹ וְיִהְיֶה בְּקִי בְּכָל הַנִּגְעִים וּבְשִׁמוֹתֵיהֶן בְּנִגְעֵי אָדָם כְּלָם
 וּבְנִגְעֵי בְּגָדִים וּבְנִגְעֵי בְּתִים:

ג. כסף משנה: אע"פ שהכל כשירים וכו'. שם [בפרק ג']. ומה שכתב ואפילו היה הכהן
 קטן או שוטה. בתורת כהנים מרבה אפילו שוטה וכבר כתבתי בזה בסמוך: במה דברים
 אמורים כשהיה הכהן סומך על דברי החכם. נתבאר בסמוך. ומה שכתב ויהיה בקי בכל
 הנגעים ובשמותיהן וכו'. בתורת כהנים ובתוספתא פרק קמא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

הרמב"ם הל' פרה אדומה פ"ו ה"ב

עין משפט י

הכל כְּשֵׁרִים לְמִלְאוֹת הַמִּים חוּץ מִחֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן. ׀
וְהַכֹּל כְּשֵׁרִין לְקֹדֶשׁ חוּץ מִחֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן. וְאֵין
מִמִּלְאֵין וְאֵין מְקֻדָּשִׁין אֶלָּא בְּכֹלֵי וְאֵין מִזִּין אֶלָּא מְכֹלֵי.
וְהַמְלוּי וְהַקְדוּשׁ כְּשֵׁרִין בְּלֵילָה אֲבָל אֵין מִזִּין וְאֵין
טוֹבְלִין אֶלָּא בַּיּוֹם. וְכֹל הַיּוֹם כָּשֵׁר לְהִזְאָה וְלִטְבִּילָה:

הרמב"ם הל' פרה אדומה פ"ו ה"ו

עין משפט כ.ל.

הכל כְּשֵׁרִין לְהִזּוֹת ׀ חוּץ מֵאִשָּׁה וְטַמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינוֹם
[וְחֵרֶשׁ שׁוֹטֵה] וְקָטָן שְׂאֵין בּוֹ דַעַת. אֲבָל קָטָן שְׂיֵשׁ בּוֹ
דַעַת כָּשֵׁר לְהִזּוֹת וְהָעֶרֶל כָּשֵׁר לְהִזּוֹת שְׂאֵין הָעֶרֶל טָמֵא.
קָטָן שְׂיֵשׁ בּוֹ דַעַת שְׂהִזָּה וְהָאִשָּׁה מְסַעֲדָתוֹ כְּגוֹן שְׂאֲחֻזָּה

ס. כסף משנה: הכל כשרים למלאות המים חוץ מחש"ו. נראה דיליף לה מקידוש: והכל כשרים לקדש חוץ מחש"ו. משנה פרק ה' דפרה וכת"ק ובפרק קמא דערכין (דף ג') אמרו דהכל כשרים לקדש לאתויי אשה וטעמא דמתניתין מפרש בפרק טרף בקלפי (דף מ"ג): ואין ממלאין ואין מקדשין אלא בכלי ואין מזין אלא בכלי. פ"ק דידים: והמילוי והקידוש כשרים בלילה. תוספתא בפרק ג' דפרה. ומ"ש אבל אין מזין ואין טובלין אלא ביום. פי' אין טובלין היינו טבילת אזור וכן שנינו בסוף פרה טבל וכו' את האזור ביום והזהר בלילה בלילה והזהר ביום פסול אבל הוא עצמו טובל בלילה ומזה ביום וכתבו הראב"ד בהשגה כמשיג על רבינו שקיצר בדבר הצריך ביאור ורבינו סמך על המבין שמאחר דבמילוי וקידוש והזאה עסיק ואתי ממילא משמע דטבילה דקאמר בטבילת אזור קאמר ולא תיקשי לך שהקדים אין מזין לאין טובלין לישנא דמתני' נקט וכו' בפירוש בפ"א טבילת האזור במים והזאתו ממנו ביום השלישי וביום השביעי אחר שתנץ החמה ואם עבר ועשה משעלה עמוד השחר כשר כמו שביארנו. ומ"ש שם ואחר שיזה עליו ביום השביעי טובל ביום ומעריב שמשו והרי הוא טהור לערב לאו למימרא שצריך לטבול ביום ולאפוקי אם טבל בלילה אלא לקצר זמן טהרתו כתב כן לומר שאם טבל בו ביום כיון שהעריב שמשו הוא טהור אבל אם טבל אחר אותו היום בין ביום בין בלילה אינו טהור עד שיעריב שמשו אחר טבילתו. ומ"ש וכל היום כשר להזאה ולטבילה. משנה בספ"ב דמגילה (דף כ' ע"ב):

ע. כסף משנה: הכל כשרים להזות וכו'. משנה בסוף פרה ובפרק טרף בקלפי יליף לה מקראי. ודין ח"ש בתוספתא. ומ"ש והערל כשר להזות. בפרק הערל עלה ע"ב ובריש ערכין (דף ג'): קטן שיש בו דעת שהזהר וכו'. משנה בסוף פרה. ומ"ש רבינו ואם אחזה בידו. כלומר אפי' בשעת הזאה פסול כלומר ואין צ"ל אם אחזה בידו בשעת טבילת האזור דקרא דפסלינן אשה מיניה בטבילה כתיב וטבל במים איש:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לו המים בידו הזאתו כשרה ובלבד שלא תאחז בידו בשעת הזאה. ואם אחזה בידו בשעת הזאתו פסולה:

עין משפט מ.נ. הרמב"ם הל' שחיטה פ"ד הי"ד

ישראל מומר = לעברה מן העברות שהיה ממחה הרי זה שוחט לכתחלה. וצריך ישראל כשר לבדק את הספין ואחר כך יתננה למומר זה לשחט בה מפני שחזקתו שאינו טורח לבדק. ואם היה מומר לעבודה זרה או מחלל שבת בפרהסיא או אפיקורוס והוא הכופר בתורה ובמשה רבנו כמו שבארנו בהלכות תשובה הרי הוא כעכו"ם ושחיטתו נבלה:

פ. כסף משנה: ישראל מומר וכו'. בפ' הכל שוחטין (דף ד') אמר רבא ישראל מומר אוכל נבלות לתיאבון בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו ויהי טעמא דכיון דאיכא היתרא ואיסורא קמיה לא שביק היתרא ואכיל איסורא אבל כי לא בדק לא טרח. וסובר רבינו דלרבותא נקט רבא אוכל נבלות שאפי' שהוא חשוד על אותו דבר די בבדיקת הסכין וה"ה לעבירה אחרת שצריך בדיקת הסכין. ומצאתי ראייה לדברי רבינו מדאמרין בגמ' (שם ע"ב) אהא דאמר רבא מומר אוכל נבלות בודק סכין ונותן לו לימא מסייעא ליה הכל שוחטין ואפי' כותי ואפילו ערל ואפילו ישראל מומר ומפרש דערל היינו מומר לערלות ומומר היינו אוכל נבלות לתיאבון ודחי דדילמא מומר לאכול נבלות לתיאבון אין שחיטתו כשרה והוא מומר היינו מומר לעכו"ם וכדרב ענן דאמר דמותר לאכול משחיטתו ואסיקנא התם לרב ענן בתיובתא וממילא קם לה פירושא דברייתא דערל היינו מומר לערלות כלומר שאינו רוצה להצטער ודמי לאוכל נבלות לתיאבון ולא כמו שפירש"י מבעט במצוה זו דאם כן היינו אפיקורוס ושחיטתו נבלה קתני מיהת מומר לערלות בהדי מומר לאכול נבלות לתיאבון מה זה בעי בדיקת סכין גם זה כן. ודעת רבינו שכל שאינו עושה להכעיס כלומר כמי שאינו מאמין במצוה זו מיקרי אוכל נבלות לתיאבון ואפילו ראינוהו דשביק היתרא ואכיל איסורא יש לנו לתלות שאי זה נחת רוח יש לו באכילת נבילה מבאכילת כשרה שאל"כ לא הוה שביק היתרא ואכיל איסורא. אבל הר"ן כתב חלוקה שלישית והיא אוכל נבלות שלא לתיאבון מ"מ אינו להכעיס וכתב שצריך בזה לבדוק לו סכין ולעמוד על גביו מתחלה ועד סוף ורבינו ירוחם כתב שדעת הפוסקים דכל היכא דשביק היתרא ואכיל איסורא מקרי מומר להכעיס: ואם היה מומר לעכו"ם וכו'. בריש חולין אסיקנא דמומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה חוץ ממומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעטורים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שו"ע יו"ד סימן ב פעיף ז ה

- ז. ט. מומר לערלה דינו כמומר לעבירה אחת ^ז. ואם אינו ערל אלא מפני שמתו אחיו מחמת מילה ^ק הרי הוא כשאר ישראל כשר.
- ח. י. כותי לאחר שגזרו עליהם בזמן הגמ' הרי הוא כעובד כוכבים ^ר.

דף ג:

עין משפט א

הרמב"ם הל' עבדים פ"ח ה"ט

עֶבֶד שְׁאָמַר לְעֵלּוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כּוֹפֵין ^ש אֶת רַבּוֹ לְעֵלּוֹת עִמּוֹ אוֹ יִמְכֹר אוֹתוֹ לְמִי שִׁיעֲלוּהוּ לְשָׂם. רָצָה הָאָדוֹן לְצֵאת לְחוּצָה לְאֶרֶץ אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת עֶבְדּוֹ עַד שְׁיִרְצָה. וְדִין זֶה בְּכָל זְמַן אֲפִלּוּ בְּזְמַן הַזֶּה שֶׁהָאֶרֶץ בְּיַד עֲכוּ"ם:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' עבדים פ"ח ה"י

עֶבֶד שֶׁבִּרַח מִחוּצָה לְאֶרֶץ ^ת לְאֶרֶץ אֵין מְחִזְרִין לוֹ לְעֵבְדוֹת וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר (דברים כג-טז) 'לֹא תִסְגֵּיר עֶבֶד אֶל אֲדוֹנָיו'. וְאוֹמַר לְרַבּוֹ שִׁיכְתֹּב לוֹ גֵּט שֶׁחֲרוּר וְיִכְתֹּב לוֹ

- ז.** ב"י ממשמעות הגמ' בדף ה', ועיין בסי' רס"ד סעיף א'.
- ק.** והיינו שגם עכשיו שהוא גדול אינו מניח למול מיראתו פן ימות גם הוא, אבל אם אין שם יראה ואפ"ה אינו מל הו"ל מומר לערלות. ש"ך בס"ק כ"א מב"י.
- ר.** מסקנת הגמ' שם בדף ז'.
- ש.** **כסף משנה:** עבד שאמר לעלות לא"י כופין וכו'. בסוף כתובות (ק"י): הכל מעלין לא"י ואין הכל מוציאין ובגמרא הכל לאיתווי עבדים ואע"פ שרש"י פירשה בע"ע רבינו מפרש בעבד כנעני וכ"כ בשם הראב"ד:
- ת.** **כסף משנה:** עבד שברח מח"ל וכו'. בפרק השולח (דף מ"ה) ההוא עבדא דערק מח"ל לארץ אזל מאריה אבתריה אתא לקמיה דר' אמי א"ל לכתוב ליה שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא ואי לא מפיקנא ליה מינך מדר' אחי בר יאשיה דאמר וכו' לא תסגיר עבד אל אדוניו בעבד שברח מח"ל לארץ הכתוב מדבר:

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

שֶׁטֶר חוֹב בְּדַמְיוֹ עַד שֶׁתִּשְׁיֵג יָדוֹ וַיִּתֵּן לוֹ. וְאִם לֹא רָצָה
הָאָדוֹן לְשַׁחְרְרוֹ מִפְּקִיעֵין בֵּית דִּין שֶׁעֲבוּדוֹ מֵעֲלָיו וַיִּלְךָ
לוֹ:

עין משפט ג הרמב"ם הל' שופר סוכה ולולב פ"ו ה"ד

שְׁלוּחֵי מִצְוָה פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה * בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה.
הוֹלְכֵי דְרָכִים בַּיּוֹם פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה בַּיּוֹם וְחִיבִין
בַּלַּיְלָה. הוֹלְכֵי דְרָכִים בַּלַּיְלָה פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה בַּלַּיְלָה
וְחִיבִים בַּיּוֹם. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּיּוֹם פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה בַּיּוֹם
וְחִיבִים בַּלַּיְלָה. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּלַּיְלָה פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה
בַּלַּיְלָה וְחִיבִים בַּיּוֹם. שׁוֹמְרֵי גְנוֹת וּפְרֻדָּסִין פְּטוּרִין בֵּין
בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה שְׁאֵם יַעֲשֶׂה הַשׁוֹמֵר סֵכָה יַדַּע הַגֹּנֵב
שִׂישׁ לְשׁוֹמֵר מִקּוֹם קְבוּעַ וְיָבֹא וַיִּגְנֹב מִן מְקוֹם אַחֵר:

שו"ע אר"ה סימן תרמ פעיף ח

ה. ח. הולכי דרכים ביום, פטורים מן הסוכה ביום, ובלילה הם חייבים,
ואם הולכים בלילה פטורים בלילה וחייבים ביום.

הגה: ודוקא שיכולים למצא סוכה אבל בלאו הכי הולכים כדרכם ופטורים
ביום ובלילה ב.

הגה: ההולכים לכפרים לתבוע חובותיהם ג ואין להם סוכה באותן כפרים,

- א. כסף משנה: שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה. (סוכה כ"ה) פירש"י אפילו בשעת חנייתן
אבל התוס' כתבו דלא מפטרו אלא היכא שאם יקיימו מצות סוכה יבטלו ממצותן:
- ב. מ"מ אם יכולים למצוא סוכה בלי טורח חייבים. מ"ב אות מ'.
- ג. והיינו שהולכים מכפר לכפר אבל אם מתעכבים בכפר אחד יומיים או ג' ימים חייבים
בסוכה שם בכפר. מ"ב אות מ"ה.

יחמירו על עצמן ויחזרו לבתיהם בכל לילה לאכול בסוכה אף שיש להקל המחמיר תבא עליו ברכה.

עין משפט ד הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח הי"ב

אָסוּר לְכַהֵן הַדְּיוֹט לְלַבְּשׁוֹ אֶלָּא בְּשַׁעַת עֲבוּדָה. ד' אֵין הַכֹּהֲנִים לוֹבְשִׁין לְעֲבוּדָה אֶלָּא צָמֵר וּפְשֻׁתִים בְּלִבָּד:

הרמב"ם הל' כלאים פ"י הל"ב

כֹּהֲנִים שֶׁלִּבְּשׁוּ ה' בְּגָדֵי כֹהֵנָה שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת עֲבוּדָה אֶפְלוּ בַּמִּקְדָּשׁ לוֹקֵין מִפְּנֵי הָאֲבֵנֹת שֶׁהוּא כְּלָאִים וְלֹא הִתְרוּ בוֹ אֶלָּא בְּשַׁעַת עֲבוּדָה שֶׁהִיא מְצוֹת עֲשֵׂה כְּצִיצִית: סְלִיקוּ לָהּ הַלְכוֹת כְּלָאִים בְּסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא

ד. כסף משנה: אין הכהנים לובשים לעבודה אלא צמר ופשטים בלבד. ברפ"ט דכלאים (משנה א')

ה. כסף משנה: כהנים שלבשו וכו'. בריש ערכין (דף ג'): דכהנים דאשתרי כלאים לגבייהו וכו' נהי דאשתרי בעידן עבודה בלא עידן עבודה לא אשתרי ומשמע דכל שלא בשעת עבודה אפי' במקדש אסור דאם לא כן לא הוי ליה לאפלוגי אלא בין מקדש לחוץ למקדש: וכתב הראב"ד א"א טעה בזה שהרי אמרו ביומא פ' בא לו כ"ג וכו'. וי"ל שמה שהקשה מדאמרינן בר"פ בא לו בגדי כהונה היוצא בהם למדינה אסור ובמקדש בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה מותר י"ל דהתם לאו משום כלאים קאמר אלא משום משתמש בבגדי קדש וכדמסיים בה מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהם אבל הבגד של כהונה שיש בו כלאים שלא בשעת עבודה במקדש אע"ג דלית ביה משום משתמש בבגדי כהונה משום כלאים מיהא אית ביה. ומ"ש עוד ומאי דקאמר נמי מפני האבנט שהוא כלאים אינו דאטו חשן ואפוד מי לית בהו כלאים עכ"ל. איני יודע איך כתב בלשון הזה דאטו משום דהוי חשן כלאים אבנט אינו כלאים והכי הל"ל אטו ליכא כלאים אלא אבנט הא חשן ואפוד נמי איכא בהו כלאים. וזהו תירוצו מבואר דרבינו לא נקט מילתיה בבגדי כ"ג שאינו לובש אלא מימיה ימימה אלא בבגדי כהן הדיוט מיירי שהם נוהגים תמיד דיקא נמי קתני כהנים שלבשו בגדי כהונה. אבל אי קשיא הא קשיא דאמרינן בפרק בא לו בגדי כהונה קשים הם אצל כלאים. וי"ל דלא אמרן כן אלא להצעה דלא מיתסרא אלא מדרבנן אבל להעלאה דאסירא מדאורייתא אפילו בקשין אסור וכן משמע במה (שכתבתי) דאיתא בריש ערכין:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ה

הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"י ה"ו

נֹאמַר בְּבִגְדֵי כְהֻנָּה (ויקרא טז-ד) 'עַל בְּשָׂרוֹ' (ויקרא טז-ד) 'וּלְבָשָׁם'. וְ מִלְמַד שְׁלֵא יְהִי דְּבַר חוּצָץ בֵּין בְּשָׂרוֹ לְבִגְדִים. אֶפְלוּ נִימָא אַחַת אוּ עֶפְר אוּ כְּנָה מִתָּה אִם הִיְתָה בֵּין בְּשָׂר לְבִגְד הֲרִי זֹ חֲצִיצָה וְעִבּוּדָתוֹ פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ אֵין הַכֹּהֵן יָכוֹל לְעַבֵּד בְּתַפְלִין שֶׁל יָד שְׁהָרִי חוּצָצָת. אֲבָל שֶׁל רֹאשׁ אֵינָה חוּצָצָת. וְאִם רָצָה לְהַנִּיחָם בְּשַׁעַת הָעִבּוּדָה מִנִּיחַ:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' תפילין מזוזה ופ"ד ה"ד

תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אֵינָה מְעַכְבֶּת שֶׁל יָד וְשֶׁל יָד אֵינָה מְעַכְבֶּת שֶׁל רֹאשׁ מִפְּנֵי שֶׁהֵן שְׁתֵּי מְצוּת זֹ לְעֶצְמָה וְזֹ

ו. כסף משנה: נאמר בבגדי כהונה על בשרו ולבשם וכו'. בפרק שני דזבחים (דף י"ט). ומה שכתב לפיכך אין הכהן יכול לעבוד בתפילין של יד וכו'. שם אמר ר' אמי [למוד ערוך הוא בידינו] תפילין חוצצות וכו' והתניא [אם הניחין] אינם חוצצות ל"ק הא דיד הא דראש הא דיד דכתיב ילבש על בשרו שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו דראש נמי כתיב ושמת המצנפת על ראשו תנא שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין ופירש"י הילכך ליכא חציצה ותנא דאיצטריך לאשמועינן אם הניחן אינם חוצצות משום יתור בגדים הוא דאיצטריך לאשמועינן דלאו בגד הוא עכ"ל. ונראה שלזה כיון רבינו במה שהאריך וכתב ואם רצה להניחן בשעת העבודה מניח:

ז. כסף משנה: תפלה של ראש וכו'. משנה פרק התכלת (מנחות דף ל"ח) ובגמרא (מ"ד) אמר רב חסדא לא שנו אלא שיש לו אבל אם אין לו מעכבת אמרו ליה אמרת אמר להו לא אלא מאן דלית ליה תרי מצות חד מצוה נמי לא ליעביד. ודבר פשוט הוא דנקטינן הכי דבין יש לו בין אין לו אינה מעכבת ואע"פ שבפירוש המשנה לרבינו כתוב דבאין לו מעכבת טעות סופר הוא ובנוסחא הערבית ליתא: וכיצד מברכין וכו'. בס"פ הקומץ (שם ל"ו) אמר רבה בר חייא בר רב הונא אמר רב חסדא שח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך שח אין לא שח לא והא א"ר חייא משמיה דרבי יוחנן על תפלה של יד להניח תפילין ועל של ראש על מצות תפילין אביי ורבא דאמרי תרוייהו לא שח מברך אחת שח מברך שתים ופירש"י לא שח מברך אחת על של יד שח מברך אחת על של יד וחוזר ומברך על של ראש על מצות והרי בירך שתים וכן דעת הר"ף וזה דעת רבינו. ויש חולקים ומפרשים לא שח מברך אחת על של ראש על מצות תפילין שח מברך שתים על של ראש שצריך לחזור ולברך להניח ונהגו כדברי רבינו:

לְעֻצְמָהּ. וְכִיצַד מְבָרְכִין. עַל שֶׁל רֹאשׁ מְבָרַךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצּוֹתָיו וְצָוָנוּ עַל מִצּוֹת תְּפִלִּין. וְעַל שֶׁל יָד מְבָרַךְ אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצָוָנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין:

שו"ע או"ח סימן כו פעיף א

א. אם אין לו רק תפלה אחת מניחה ומברך עליה ^ח שכל אחת מצוה בפני עצמה ^ט.

ה"ה אם יש לו אונס ^י שאינו יכול להניח אחת מהם, מניח אותה שיכול בכרכה.

עין משפט ז הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"י ה"ג

כֵּהֵן גְּדוֹל אַחַר שְׁחוּגָר בְּאַבְנֵיט לֹבֵשׁ הַמְּעִיל. ^כ וְעַל
הַמְּעִיל הָאֶפֶוד וְהַחֹשֶׁן וְחוּגְר בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶוד עַל הַמְּעִיל
מִתַּחַת הַחֹשֶׁן וּלְפִיכָךְ נִקְרָא (שמות כח-לא) (שמות
כט-ה) (שמות לט-כב) 'מְעִיל הָאֶפֶוד' שְׁחוּגָרוּ בְּאֶפֶוד.
וְאַחַר כֵּן צוּנָף בְּמִצְנֶפֶת וְקוֹשֵׁר הַצֵּיץ לְמַעְלָה מִן

ח. מנחות ל"ח, מי ששכח והניח תפילין של ראש קודם שהניח של יד א"צ להסירה כיון שיצא ידי מצותה מהרב יעקב מולכו, הביאו הברכי יוסף באות א', וכ"כ הט"ז בסי' תרפ"ב ס"ק ד'. מיהו אם עדיין לא הדקו בראש מוציאו, ועיין בכה"ח אות א' שהסיק כך.

ט. ואם אין לו רק תפלה של יד של רש"י ותפלה של ראש של ר"ת מניחם, ומברך על של יד להניח. אך אם של היד של ר"ת ושל ראש של רש"י יניח של יד בלי ברכה ועל של ראש יברך על מצות תפילין כי כן עיקר לפי דברי האר"י ז"ל, כה"ח אות ב'.
י. כגון מכה ביד שזה ג"כ אונס. מ"א ס"ק א'.

כ. כסף משנה: ושערו היה נראה בין ציץ למצנפת כו'. בפרק ב' דזבחים שם. ודע דתניא בסוף פרק ראשית הגז (דף קל"ח) כיפה של צמר היתה מונחת בראש כהן גדול ועליה ציץ נתון לקיים מה שנאמר ושמם אותו על פתיל תכלת ולא ידעתי למה השמיטו רבינו:

הַמְצַנְפֵת וְשֹׁפְרוֹ הִיא נִרְאָה בֵּין צִיץ לַמְצַנְפֵת וְשֵׁם הִיא
מִנִּיחַ תְּפִלִּין בֵּין צִיץ לַמְצַנְפֵת:

עין משפט ז'

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"י

מְצוֹת עֲשֵׂה לְתַקְעַ בְּשׁוֹפָר בְּעֶשְׂרֵי לְתִשְׂרִי לַבְּשֻׁלָּה
הַיּוֹבֵל. וּמְצוּהָ זֹאת מְסוּרָה לְבֵית דִּין תְּחִלָּה (שְׁנַאֲמַר
(ויקרא כה-ט) 'וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה') וְכָל יָחִיד וְיָחִיד
חֵיב לְתַקְעַ שְׁנַאֲמַר (ויקרא כה-ט) 'תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר'.
וְתוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר תִּשְׁעַ כְּדָרְךָ שֶׁתוֹקְעִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.
וּמַעֲבִירִין שׁוֹפָר בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל:

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"א

שׁוֹפָר שֶׁל יוֹבֵל וְשֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶחָד הוּא לְכָל דָּבָר. מ
וְאֶחָד רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֶחָד הַיּוֹבֵל לְתַקִּיעוֹת. אֵלֶּא שְׁבִיּוֹבֵל
תוֹקְעִין בֵּין בְּבֵית דִּין שֶׁקִּדְּשׁוּ בוֹ אֶת הַחֹדֶשׁ בֵּין בְּבֵית
דִּין שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ בוֹ אֶת הַחֹדֶשׁ. וְכָל יָחִיד וְיָחִיד חֵיב
לְתַקְעַ כָּל זְמַן שְׁבֵית דִּין יוֹשְׁבֵין וְשֶׁלֹּא בְּפָנֵי בֵית דִּין:

ל. כסף משנה: מצות עשה לתקוע בשופר בעשירי בתשרי וכו' עד תעבירו שופר. ר"פ
בתרא דר"ה (דף ל'). ומ"ש ותוקעין בשופר תשע וכו'. משנה פ"ג דר"ה (דף כ"ו):
שנה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות ובפרק בתרא דר"ה (דף ל"ד) יליף מקראי שהן ט'
תקיעות. ומ"ש ומעבירים שופר בכל גבול ישראל. מדכתיב תעבירו שופר בכל ארצכם:

מ. כסף משנה: שופר של יובל ושל ר"ה אחד הוא לכל דבר וכו'. משנה פ"ג דר"ה (דף
כ"ו). ומה שכתב אלא שביובל תוקעין בין בב"ד שקדשו בו את החדש וכו' עד אלא
בפני ב"ד. שם (דף ל'):